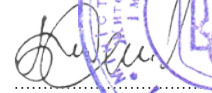

Житомирський державний університет імені Івана Франка НАВЧАЛЬНО- НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

„Затверджую”

Ректор Житомирського державного
університету імені Івана Франка

проф. Сич П.Ю.

«13» лютого 2017 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ « ПЕДАГОГІКА І МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

для вступу на навчання за ОКР "МАГІСТР" на базі ОС "БАКАЛАВР"

012 Дошкільна освіта

Пояснювальна записка

Вступне випробовування проводяться у формі комплексного тесту.

Програма тестових завдань з дисципліни «Педагогіка і методики дошкільної освіти» спирається на основні нормативні документи: Закон України —Про освіту, Закон України „Про дошкільну освіту, Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, Концепцію національного виховання, а також на концептуальні положення загальної та дошкільної педагогіки та психології.

Питання тестування охоплюють такі навчальні дисципліни:

1. Загальна педагогіка.
2. Дошкільна педагогіка.
3. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень
4. Теорія та методика навчання рідної мови дітей дошкільного віку
5. методика навчання освітньої галузі «природознавство»

В результаті абітурієнти повинні продемонструвати:

- інтерес і любов до професії вихователя ДНЗ;
- необхідну систему знань з загальної та дошкільної педагогіки, загальної та дитячої психології;
- обізнаність щодо передового педагогічного досвіду та впровадження його у навчально-виховний процес ДНЗ;
- оволодіння формами, методами та прийомами навчання і виховання дітей різних вікових груп.

«ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»

Наукові основи ФЕМУ і поняття у дітей дошкільного віку

Тема 1. Математичні уявлення і поняття в пізнавальному процесі.

Історія виникнення позиційних систем числення. Історія виникнення позиційних систем числення. Основні історичні відомості про основні види величин. Геометричні фігури і величини. Основні поняття і метод геометрії. Аналіз програмових завдань розвитку елементарних математичних уявлень. Розвиток математичного мислення дитини в до цифровий період навчання. Ускладнення і наступність у змісті Базової програми розвитку дитини дошкільного віку „Я у світі”. Формування поняття натурального числа. Множина натуральних чисел і її властивості. Число 0. Множини цілих невід’ємних чисел. Поняття про систему числення. Усна десяткова нумерація. Додавання і віднімання. Множення натуральних чисел і їх основні властивості. Ділення натуральних чисел і їх основні властивості. Поняття. Основні властивості величин. Основи письмової десятикової системи числення.

Тема 2. Роль аналізаторів в ознайомленні дітей з математичними поняттями.

Роль аналізаторів в ознайомленні дітей з математичними поняттями: мовно-рухового, слухового, кінетичного, зорового. Особливості сприйняття. Сенсорні процеси. Перцептивні дії. Практична діяльність.

Тема 3. Особливості ознайомлення дітей дошкільного віку з елементами математики.

Мета. Завдання. Принципи. Значення. Індуктивний метод. Дедуктивний метод. Методичні прийоми формування знань про кількість. Прийоми навчання складенню множини. Дидактичні ігри та ігрові вправи математичного змісту. Особливості кількісних уявлень дітей третього року життя. Порівняння груп предметів за кількістю. Зміст роботи з дітьми раннього віку. Умови. Методи і прийоми: словесні, наочні, практичні. Моніторинг (діагностика) формування елементів математичної компетентності дітей різних вікових груп. Планування. Облік роботи. Форми організації. Значення конспекту по ФЕМУ. Структура конспекту. Програмові завдання. Комплексний підхід. Складення конспектів. Заняття. Ігри. Спостереження. Індивідуальна робота. Художня діяльність. Пошукова діяльність. Життєві ситуації. Проблемні питання.

Тема 4. Особливості сприймання форм предметів дітьми дошкільного віку.

Особливості сприймання форми предметів дітьми: раннього віку, молодшого дошкільного віку, середнього дошкільного віку, старшого дошкільного віку, 7-го року життя.

Тема 5. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку.

Поняття логічне мислення. Закони логічного мислення. Закон тотожності. Закон достатньої підстави. Закон протиріччя. Формування логічного мислення у дошкільників. Формування логічного мислення у дошкільників. Алгоритм організації педагогічної діяльності з розвитку елементів логічного мислення у дітей дошкільного віку. Тренінг студентів із розвитку логічного мислення. Аналіз. Синтез. Порівняння. Узагальнення. Класифікація. Систематизація. Наочне моделювання. Логічні вправи і задачі – засоби цікавої математики. Перспективний план занять із розвитку елементів логічного мислення. Ігри для тренування образного мислення. Головоломки. Загадки. Словесна інструкція. Загальні поняття. Дослідницька діяльність дітей.

Тема 6. Особливості розвитку мислення дошкільника.

Теоретичні аспекти розвитку мислення дітей дошкільного віку. Розвиток математичного мислення дитини у до цифровий період навчання. Початкові джерела розвитку математичного мислення. Вплив мовлення і наочного досвіду на розвиток мислення у дошкільників. Етапи розвитку мислення. Наочно-дієве мислення. Образне мислення.

Тема 7. Наступність у змісті і методах навчання.

Наступність у змісті і методах формування у дітей різних вікових груп: уявлення про величину, про форму, орієнтування у просторі, орієнтування у часі, уявлень про кількість, кількісні відношення, задачі. Особливості вивчення засвоєння початкових математичних знань і вмінь у дітей різних вікових груп дитячого садка. Показники засвоєння знань дітей: молодшої групи, середньої групи, старшої групи, випускників дошкільного закладу. Наступність у змісті та методах роботи дошкільного закладу і школи у вивченні математики. Труднощі у засвоєнні елементарних математичних понять в період шкільної адаптації. Аналіз причин неуспішності учнів 1 класу. Типові помилки і причини, які їх породжують. Шляхи вирішення проблем.

Завдання та зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з елементарними математичними поняттями.

Тема 1. Завдання та зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з формою предметів та геометричними фігурами.

Математичні характеристики фігур. Завдання та зміст формування знань про: трикутник, прямокутник, овал, круг, кулю, квадрат, куб, конус, брусок. Моделювання геометричних фігур: плоскі фігури, об’ємні, прості, складні, схематичні зображення. Завдання та зміст ознайомлення з формою предметів та геометричними фігурами дітей: раннього віку, молодшого дошкільного віку, в середній групі, старшого дошкільного віку, 7-го року життя. Геометричні головоломки. Поділ цілого на частини. Дії з

трафаретками.

Тема 2. Завдання і зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з просторовими уявленнями.

Характеристика програмових завдань по орієнтації дітей в просторі. Орієнтування на власному тілі. Орієнтування на зовнішніх об'єктах. Просторова орієнтація в предметно-просторовому оточенні. Орієнтація на аркуші паперу. Особливості пізнання просторових відношень дітьми дошкільного віку. Характеристика програмових задач по орієнтації дітей в просторі. Навчання просторовій орієнтації дітей: раннього віку, молодшого дошкільного віку, в середній групі, старшого дошкільного віку, на 7-му році життя.

Тема 3. Методика формування у дітей уявлень і понять про форму предметів та геометричні

Математичні характеристики фігур. Послідовність формування знань. Геометричні головоломки. Поділ цілого на частини. Дії з трафаретками. Завдання та зміст ознайомлення з формою предметів та геометричними фігурами дітей: раннього віку, молодшого дошкільного віку, в середній групі, старшого дошкільного віку, на 7-му році життя. Методика формування знань про плоскі фігури у дітей: раннього віку, молодшого дошкільного віку, в середній групі, старшого дошкільного віку, на 7-му році життя.

Тема 4. Завдання формування орієнтації у часі у дітей дошкільного віку і шляхи їх здійснення.

Особливості пізнання часових відношень дітьми дошкільного віку. Принципи методики. Розвиваючий характер методики. Психологічні особливості формування часових понять. Умови для виникнення потреби в практичних діях з часовими поняттями. Розвиток почуття часу у дітей старшого дошкільного віку. Особливості знайомства дітей молодшого віку з частинами доби. Ознайомлення з частинами доби дітей середнього віку. Ознайомлення з тижнем. Ознайомлення з порами року. Методика ознайомлення старших дошкільників з календарем. Ознайомлення дітей 7-го року життя з годинником.

Тема 5. Характеристика лічильної та обчислювальної діяльності дітей дошкільного віку.

Особливості пізнання кількісних відношень дітьми дошкільного віку. Склад числа з одиниць. Склад числа з двох менших. Різні варіанти кількісного складу чисел з двох менших.

Тема 6. Скарбниця народної математики дітям.

Старовинні народні міри. Засоби народної математики навчання дітей: лічби, формування уявлень про величину, ознайомлення з формою предметів, орієнтування у просторі, орієнтування у часі. Народні задачі.

Теорія і методика формування елементарних математичних понять у дітей дошкільного віку.

Тема 1. Методика ознайомлення дітей з множиною в різних вікових групах.

Методика формування понять про множину предметів. Усвідомлення кількісних відношень. Методика ознайомлення з цифрами. Встановлення рівності і нерівності множин при виконанні вправ з ілюстраціями. Особливості формування уявлень про множину у дошкільників: молодшого віку, середнього віку, старшого віку. Порівняння множин в дидактичних та рухливих іграх. Умови формування елементарних понять про множину предметів в процесі художньої діяльності, спостережень в природі, засобами художнього слова.

Тема 2. Методика навчання лічби в різних вікових групах.

Методика ознайомлення з кількісним складом чисел. Склад числа з одиниць. Склад числа з двох менших. Різні варіанти кількісного складу чисел з двох менших. Числові картки. Утворення числових рядів з числових карток. Наочна основа формування знань про відношення між послідовними числами. Оперування монетами. Порядкова лічба. Кількісна лічба. Зворотна лічба.

Тема 3. Методика навчання дітей розв'язуванню арифметичних задач.

Зміст задач і їх кількісні дані. Текст арифметичних задач. Особливості засвоєння дітьми сутності арифметичних дій. Послідовність в навчанні рішенню простих задач. Моделювання запису арифметичних дій. Прості задачі. Зворотні (опосередковані) задачі. Задачі на знаходження невідомих компонентів додавання і віднімання. Задачі на знаходження від'ємника. Групи картинок для арифметичних задач.

Тема 4. Методика ознайомлення дошкільників з величиною предметів.

Сенсорна основа пізнання величини дитиною. Особливості формування у дітей уявлень про довжину і висоту предметів. Прийом накладання. Прийом прикладання. Особливості формування у дітей уявлень про об'єм. Формування уявлень про масу предмета. Особливості навчання дітей порівнянню предметів за розміром в: ранньому, молодшому середньому, старшому дошкільному віці. Формування у старших дошкільників уявлень про трьохмірність предметів. Вимоги до дидактичного матеріалу по формуванню уявлень про величину у дітей раннього віку, молодшого, середнього і старшого дошкільного віку.

Тема 5. Методика навчання дітей вимірюванню.

Зміст основних понять, які формуються на основі вимірювання. Особливості навчання дітей елементам вимірювальної діяльності. Методика навчання вимірюванню довжин. Особливості вимірювання висоти і ширини предметів. Засоби вимірювання маси предметів. Методика вимірювання умовною міркою

довжини, ширини, висоти. Формування потреби вимірів у практичній діяльності. Методика навчання дітей елементам упорядкування предметів за довжиною, шириною, висотою, об'ємом, масою.

Тема 6. Методика навчання дітей обчислюванню в різних вікових групах.

Особливості пізнання кількісних відношень дітьми дошкільного віку. Склад числа з одиниць. Склад числа з двох менших. Різні варіанти кількісного складу чисел з двох менших. Методика формування навичок обчислювання у дітей середньої і старшої групи та дітей 7-го року життя. Числові картки. Утворення числових рядів з числових карток.

Формування елементів математичної компетентності дошкільників.

Тема 1. Методика формування часових уявлень та орієнтування в часі.

Особливості пізнання часових відношень дітьми дошкільного віку. Принципи методики. Розвиваючий характер методики. Психологічні особливості формування часових понять у дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. Особливості формування понять про частини доби у дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. Розвиток почуття часу у дітей старшого дошкільного віку. Особливості формування уявлень про дні тижня. Особливості формування уявлень про пори року у дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. Методика ознайомлення старших дошкільників з календарем. Створення умов для виникнення у дітей потреби в практичних діях з часовими поняттями.

Тема 2. Методика формування просторових уявлень у дітей дошкільного віку.

Особливості пізнання просторових відношень дітьми дошкільного віку. Формування узагальнених знань про просторові ознаки і відношення. Засвоєння просторових позначень. Єдність засвоєння просторового словника і розвитку просторових сприймань. Узагальнення одиничних, розрізаних сприймань дітей про просторові відношення. Порівняння парно протилежних просторових відношень і напрямлень. Характеристика програмових задач по формуванню просторових уявлень у дітей дошкільного віку. Особливості навчання просторовій орієнтації дітей раннього і дошкільного віку. Пропедевтична робота з розвитку уяви. Графічне зображення просторових відношень. Схеми-пояснення. Словесні інструкції.

Ігри-вправи. Роль прийоменників. Особливості пізнання просторових відношень дітьми раннього і дошкільного віку. Характеристика програмових задач по орієнтації дітей в просторі. Навчання просторовій орієнтації дітей раннього, молодшого, середнього та старшого віку.

Тема 3. Організація математичного спілкування в сім'ї.

Тісна взаємодія педагога з сім'єю як умова успішного математичного розвитку дитини.

Особливості математичної діяльності дитини в сім'ї. Форми співпраці вихователя і членів родини по ФЕМП у дитини. Види формування елементарних математичних понять у дитини в сім'ї. Причини затримки математичного розвитку дитини. Виготовлення ширм інформаційного математичного змісту для батьків дітей різного віку. Підготовка консультації для батьків з ФЕМП дітей у сім'ї, в якій виховується дитина: раннього, молодшого, середнього, старшого дошкільного віку.

Тема 4. Вивчення засвоєння початкових математичних знань і умінь у дітей різних вікових груп.

Формування завдання і підбір дидактичного матеріалу для вивчення результатів роботи педагога по ФЕМУ у дітей раннього віку. Підбір завдань для перевірки елементарних математичних знань і дій дітей молодшого дошкільного віку. Визначення завдань для перевірки опанування математичним матеріалом дітьми старшого дошкільного віку. Формування завдань для перевірки математичної компетентності випускників. Значення роботи з вивчення результатів засвоєння знань і елементарних математичних дій. Методика організації цілеспрямованої перевірки засвоєння дітьми початкових математичних знань і умінь. Орієнтовні показники засвоєння початкових математичних знань і умінь дітьми молодшої, середньої, старшої групи та дітьми 7-го року життя.

Тема 5. Індивідуально-диференційований підхід до організації математичного розвитку дошкільника.

Про складне доступно і просто. Особливості організації математичного розвитку дітей у різновіковій групі дитячого садка. Диференціація завдань і роздаткового матеріалу при ФЕМУ у дітей з різним рівнем математичного розвитку. Психологічні особливості індивідуального підходу до математичного розвитку дитини. Розвиток творчості дитини засобами математики. Розробка програми математичного розвитку дитини 6-го року життя з низьким рівнем мовного розвитку. Розробка програми математичного розвитку дитини 5-ти років з високим рівнем навичок обчислення. Розробка програми математичного розвитку дитини 5-ти років з високим рівнем навичок обчислення.

Організація математичної діяльності дітей дошкільного віку.

Тема 1. Планування і облік роботи з дітьми по формуванню початкових математичних понять.

Особливості планування різних форм роботи з ФЕМП. Принципи планування ФЕМУ у дітей дошкільного віку. Комплексний підхід в плануванні як умова успішної реалізації математичного розвитку

дитини. Основні вимоги до плану заняття. Планування ігор математичного змісту. Облік роботи. Складення плану по формуванню елементарних математичних понять у дітей раннього віку. Складення перспективного плану формування початкових. математичних понять у дітей молодшого дошкільного віку. Розробка плану формування початкових. математичних понять у дітей середнього дошкільного віку. Складення плану послідовності формування основних математичних понять у дітей старшого дошкільного віку.

Тема 2. Аналіз заняття з формування початкових математичних понять у дітей в дитячому садку.

Конспект заняття. Підготовка до заняття. Виконання програмових вимог. Ефективність використання дидактичного матеріалу. Врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Тема 3. Дидактичні ігри математичного змісту.

Дидактичні ігри з формування початкових просторових уявлень у дітей різних вікових груп. Елементи гри при формуванні поняття числа. Елементи гри в навчанні обчисленню. Дидактичні ігри з формування початкових уявлень про час.

Тема 4. Види і форми організації навчання математики в сім'ї. Рекомендації батькам щодо завдань, особливостей і підбору дидактичного матеріалу по ФЕМУ у дітей: 3-го, 4-го, 5-го, 6-го і 7-го року життя.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. Конфорович А.Г., Лебедева З.Е. – К.: Издательское объединение „Вища школа”, 1976. - 232с.
2. Гриневиц Г.Д., Водоп'янов Е.М. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. – К.: Издательское объединение „Вища школа”, 1975. - 128с.
3. Формирование элементарных математических представлений у дошкольников: Учеб. Пособие для студентов пед. ин-тов по спец. №2110 «Педагогика и психология» (дошк.) / Р.Л.Березина, З.А.Михайлова, Р.Л.Непомнящая и др.; под ред. А.А.Столяра. – М.: Просвещение, 1988. – 303с.
4. Щербакова Е.И. Методика обучения математике детей дошкольного возраста. К.: Вища школа, 1982 – 264 с.
5. Щербакова Е.И. О математике малышам. – К.: Радянська школа, 1984.
6. Леушина А.М. Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста. Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. «Дошкольная педагогика и психология». - М.: Просвещение, 1974. – 368 с.
7. Леушина А.М. Обучение счету в детском саду. - М.: Учпедгиз, 1959. - 196с.
8. Леушина А.М. Развитие представлений о множестве у маленьких детей // Дошкольное воспитание. - 1957. - № 8. – 1959. - № 4.
9. Леушина А.М. Занятия по счету в детском саду. - М.: Учпедгиз, 1963.
10. Лебедева З.С. Заняття з математики в дитячому садку. - К.: Вид-во „Рад. шкл” – 1974.
11. Математическая подготовка детей в дошкольных учреждениях: Семинар., практ. и лаб. занятия по курсу «Методика формирования элементар. мат. представлений у детей». Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. №2110 «педагогика и психология (дошк.). / Р.Л.Березина, В.В.Данилова, Т.Д.Рихтерман и др.; Сост. В.В.Данилова. М. Просвещение, 1987. – 175 с.
12. Метлина Л. С. Занятия по математике в детском саду. — М., 1985.
13. Метлина Л. С. Математика в детском саду. — М., 1984.
14. Методика начального обучения математике / Под. ред. Л.Н. Скаткина. — М., 1972.
15. Минский Е.М. От игры к знаниям. — М., 1982.
16. Михайлова З.А. Игровые занимательные задачи для дошкольников. — М., 1985.
17. Зайцева Л.И. Формування математичної компетентності старших дошкільників. Методичний посібник. – Х.: Видавництво „Ранок”, 2008. – 160 с.
18. Корнеева Г.А., Мусеибова Т.А. Методические указания к изучению курса «Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста». — М., 1980.
19. Непомнящая Н. И. Психологический анализ обучения детей 3—7 лет (на материале математики). — М., 1983.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

- 1. Наукові основи методики розвитку мови.**

Предмет та завдання методики розвитку мови. Філософські основи методики. Природничі основи методики. Психологічні основи методики. Лінгводидактичні основи методики розвитку мовлення. Закономірності та принципи навчання дітей рідної мови.
- 2. Становлення методики розвитку мови як науки.**

Розвиток методики навчання дітей рідної мови в кінці XIX – на початку XX століть. Є.І. Михеєва – основоположник методики розвитку мови дітей дошкільного віку. Внесок В.О. Сухомлинського в розвиток ідей методики навчання дітей рідної мови.
- 3. Завдання, зміст, форми і засоби навчання дітей рідної мови у дошкільному закладі.**

Завдання з розвитку мови дітей. Зміст навчання дітей рідної мови. Засоби здійснення програми з розвитку мови. Мова вихователя – засіб навчання дітей рідної мови. Вимоги до мови дітей. Форми навчання рідної мови. Специфіка занять з рідної мови в різновікових групах.
- 4. Методи і прийоми навчання дітей рідної мови.**

Характеристика методів розвитку та навчання дітей рідної мови. Прийоми розвитку мови у дітей. Умови успішного розвитку мови дітей.
- 5. Методика розвитку зв'язного мовлення.**

Поняття зв'язного мовлення і розвиток мовних функцій. Розмова вихователя з дітьми. Методика проведення бесід з дітьми. Види дитячих розповідей і прийоми навчання розповіді. Методика навчання дітей описовим розповідям. Методика навчання дітей розповідям з власного досвіду. Методика навчання дітей творчої розповіді. Методика навчання переказу художніх творів. Методика роботи з дидактичною картиною. Дидактичні ігри та їх роль у розвитку зв'язного мовлення.
- 6. Методика словникової роботи в дошкільному закладі.**

Закономірність становлення слова у дітей. Особливості словника дітей і завдання словникової роботи. Принципи словникової роботи. Методи і прийоми словникової роботи та ознайомлення з навколишнім. Бесіда за картинами. Методи опосередкованого ознайомлення з навколишнім. Дидактичні ігри та вправи. Заняття з словникової роботи.
- 7. Методика формування граматичної будови мовлення у дітей.**

Становлення граматичної будови мови у дітей раннього віку. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Типові помилки в мовленні дітей та їх причини. Дитяче словотворення. Шляхи формування граматичної правильної мови у дітей. Методи формування граматичної правильності мови. Заняття з формування граматичної правильності мови.
- 8. Методика виховання звукової культури мови.**

Закономірності засвоєння звука дитиною. Поняття звукової культури мови. Особливості звуковимови дітей у різних вікових групах. Методика виховання звукової культури мови в різних вікових групах.
- 9. Методика роботи з книгою.**

Особливості сприймання дітьми художніх творів. Методика художнього читання і розповідання. Методика проведення бесід на морально-етичні теми. Методика роботи з поетичними творами в дошкільному навчальному закладі. Робота в куточку книги.
- 10. Розповіді вихователя та дітей за ілюстративним матеріалом.**

Методика роботи з ілюстраціями. Методика показу відео-діафільмів. Драматизація та інсценування художніх творів.
- 11. Навчання грамоти.**

Теоретичні основи навчання грамоти. Експериментальні дослідження навчання грамоти на сучасному етапі. Методика навчання дітей звуковому аналізу слів. Методика навчання читання. Підготовка руки до письма. Планування роботи.
- 12. Інноваційні технології та нетрадиційні прийоми розвитку мови дітей.**

Впровадження інноваційних технологій з розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Схематизація та моделювання як прийом розвитку мови. Прийоми роботи з казкою. Ігри з казкою як прийом мотивації в роботі з дітьми над системним аналізом сюжету. Робота із закритою картиною (схованим предметом) як методичний прийом для розвитку розмовної мови дітей. Прийом фантазування в роботі з розвитку мови дітей. Навчання дошкільнят складати зв'язні тексти фантастичного змісту.
- 13. Спільна робота дошкільного навчального закладу і сім'ї з розвитку мовлення дітей.**

Зміст і завдання спільної роботи дошкільного закладу і сім'ї з розвитку мовлення дітей. Форми роботи з батьками. Планування роботи з батьками.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Артемова Л.В. Соціалізація дитини в родині // Дошкільне виховання. – 2004. - №3. – С.3-5.
2. Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. Практикум: Навч. посібник. - К.: Вищашк., 1995.-192с.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку „Я в Світі / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України; наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: Світич, 2008
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. –К., 1999.

5. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади.- К.: Либідь, 2003.- 280с.
6. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади.- К.: Либідь, 2003.- 344с.
7. Гончарова А.М. Педагогічні умови становлення гуманних взаємин старших дошкільників: 13.00.08 – дошкільна педагогіка: Дис. ... канд. пед. наук. - К., 2003.- 212с.
8. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетенції старших дошкільників. – К.: Світич, 2009.
9. Дитина: Орієнтовний зміст виховання і навчання дітей 3-7 років у дитячих закладах. - К.: Освіта, 1993.
10. Дитина в дошкільні роки: Керівництво для вихователів дитячих садків та батьків. - Запоріжжя: Обл. вид-во, 1992.
11. Дзюбишина-Мельник Н.Я. Розвиток українського мовлення у дошкільників: Програма-довідник для дошк. закладів з українським мовним режимом. - К.: Освіта, 1991.
12. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві).- Навч. посібник для вищих навчальних закладів.- К.: Освіта, 1998.- 288с.
13. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Інформаційний збірник України – 1996.- №3.- С.2-15.
14. Кулачківська С.Є. Я – дошкільник: Вікові та індивідуальні аспекти психологічного розвитку/С.Є.Кулачківська, С.О.Ладивір.-К.: Нора-прінт, 1996.-108с.
15. Наступність у навчально-виховній роботі дитячого садка і школи / Упорядник З.Борисова.- К.: Радянська школа, 1985.- 142с.
16. Національна доктрина розвитку освіти //Освіта України. – 2002.- 23 квітня.
17. Поніманська Т.І. Психолого-педагогічні засади гуманістичного виховання дітей дошкільного віку // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді.- Зб. наук. праць.- К., 2002.- С.190-195.
18. Про дошкільну освіту: Закон України// Дошкільне виховання.- 2001.- 33с.
19. Русова С. Теорія і практика дошкільного виховання. Вибрані пед. твори: У 2 кн. Кн.1 / За ред. Є. Коваленко.- К.: Либідь, 1997.- С. 171 - 258.
20. Сиротенко Г. Інноваційний потенціал освіти: досягнення на тлі проблем // Завуч, 2005. - № 13.- С. 4-10.
21. О.Усова. Навчання в дитячому садку // Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навч. Посібник/ За заг. ред. З.Борисової. – К.: Вища школа, 2004. – С. 453-460.
22. Українське дошкілля: Програма виховання у дитячому садку. - К.; Львів: 1991.
23. Образ рідного слова у мовному вихованні // Культура української мови: Довідник/За ред.В.М. Русанівського. - К.: Либідь, 1990.
24. Луценко І.О. Дитина і дорослий: вчимося спілкуватись. Готуємось до мовного спілкування з дошкільниками: Навч. посіб. – К.: Світич, 2008

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Розділ 1. Теоретико-методологічні основи ознайомлення дошкільників з природою.

Предмет і завдання методики ознайомлення дошкільників з природою. Тривірневий зміст методики у зв'язку з іншими науками, місце в системі фахової підготовки. Методологічна основа курсу, суть діалектичного підходу до пояснення природних явищ.

Історичний шлях становлення і розвитку методики ознайомлення дошкільників з природою. Погляди Я. А. Коменського, Ж. Ж. Руссо, І. Г. Песталоцці, Ф. Фребеля, М. Монтесорі та інших, на природу як фактор виховання, джерело фізичного, морального, розумового розвитку дитини. Погляди К. Д. Ушинського, С. М. Водовозової, А. С. Симонович, С. Ф. Русової, А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського на роль природи у формуванні особистості дитини.

Розділ 2. Завдання ознайомлення дошкільників з природою.

Природа як фактор загального фізичного і психічного розвитку дитини. Сенсорний розвиток дитини в процесі спілкування з природою. Формування обстежувальних дій, засвоєння дітьми сенсорних еталонів.

Вирішення завдань розумового виховання в процесі ознайомлення дітей з природою: формування системи реалістичних знань про предмети і явища природи. Дослідження з проблеми. Системність знань про природу як одна з основ розумового розвитку. Формування системи знань на рівні уявлень і елементарних понять. Формування наочно-образного, образного, логічного мислення в процесі ознайомлення з природою,

удосконалення аналізу і синтезу, розвиток операцій порівняння і класифікації, умінь дітей робити узагальнення. Розвиток мови дітей.

Розвиток пізнавальних інтересів дітей. Роль знань, їх поступове ускладнення у формуванні пізнавальних інтересів. Активна пізнавальна діяльність дітей як умова формування пізнавального інтересу. Дослідження з проблеми.

Естетичне виховання дітей засобами природи. Виховання у дітей естетичних уявлень, розвиток естетичних почуттів, діяльності.

Розділ 3. Зміст ознайомлення дошкільників з природою.

Принципи відбору знань дітей дошкільного віку про природу.

Структура діючих програм навчання і виховання дітей дошкільного віку в дошкільному закладі. Характеристика розділу з ознайомлення дітей з природою. Поступове ускладнення програмового матеріалу в залежності від вікової групи дітей. Концентричний принцип розташування матеріалу, що забезпечує повторність знань, поглиблення їх на кожному ступені вивчення матеріалу. Розташування матеріалу за принципом сезонності. Розташування матеріалу за сферами розвитку дитини, видами

Розділ 4. Матеріальна база ДНЗ щодо ознайомлення дошкільників з природою

Куточок природи та ділянка дитячого садка як основна база ознайомлення дітей з природою.

Необхідність організації куточка природи, його навчально-виховне значення. Розміщення і обладнання куточка природи.

Правила підбору об'єктів для куточка природи: врахування можливостей утримання об'єкта в умовах жилого приміщення, безпечність для дітей, відповідність вимогам програм, доступність для догляду тощо. Постійні та тимчасові мешканці куточка природи.

Ділянка дитячого садка. Навчально-виховне значення ділянки дитячого садка. Вимоги до планування й озеленення ділянки. Планування ділянки. Підбір дерев і кущів для озеленення ділянки, їх біологія і агротехніка.

Розділ 5. Методи ознайомлення дошкільників з природою.

Загальна класифікація методів ознайомлення дітей з природою.

Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою. Види спостережень. Особливості організації і методика керівництва спостереженнями різного виду. Схема розгляду рослин і тварин. Прийоми керівництва спостереженнями дітей в різних вікових групах.

Наочні методи ознайомлення дітей з природою. Використання ілюстративного матеріалу в ознайомленні дітей з природою. Види ілюстративного матеріалу, місце, значення, підбір і методика використання в різних вікових групах.

Технічні засоби в ознайомленні дітей з природою, їх значення. Характеристика аудіовізуальних, візуальних та адитивних технічних засобів та методика їх використання в ознайомленні дітей з природою.

Практичні методи ознайомлення дітей з природою. Праця дітей як один з основних методів ознайомлення з природою, її своєрідність, навчально-виховне значення. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей в природі.

Види та зміст праці дітей в природі. Форми організації праці дітей.

Гра як метод ознайомлення дітей з природою. Роль і місце різноманітних ігор у збагаченні, закріпленні, систематизації й узагальненні знань дітей про природу.

Словесні методи ознайомлення дітей з природою.

Розповіді вихователя про предмети та явища природи, їх значення та місце в системі формування знань дітей про природу.

Дитяча художня література як метод ознайомлення з природою. вимоги до дитячої природознавчої книги. Реалістичні та фантастичні твори письменників класиків і сучасних письменників про природу для дітей дошкільного віку. Методика використання природознавчої літератури в різних вікових групах.

Бесіда як метод ознайомлення дітей з природою. Види бесід з дітьми про природу (вступна, супровідна, тематична, заключна) і їх зміст. Вимоги до проведення бесід, методика їх проведення. Роль бесід у систематизації знань дітей про природу.

Розділ 6. Форми організації та планування роботи з ознайомлення дітей з природою.

Заняття як важлива форма ознайомлення дітей з природою. Використання різноманітних методів і прийомів на заняттях, відповідно до завдань програми, місця заняття у системі роботи, віку дітей, їх пізнавальних потреб та інтересів. Типи занять за їх місцем у системі роботи з ознайомлення дітей з природою.

Екскурсії як особливий вид занять. Зміст екскурсій, їх тематика. Структура екскурсії. Методика проведення екскурсій. Підготовка вихователя до екскурсії. Організація діяльності дітей на екскурсії: пізнавальної, ігрової, трудової.

Цільова прогулянка як форма організації роботи з ознайомлення дітей з природою. Методика проведення цільової прогулянки в природі.

Повсякденні прогулянки на ділянці дитячого садка, їх значення та місце в системі роботи з ознайомлення дітей з природою.

Список рекомендованої літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Дошкільне виховання, 1998. – 47 с.
2. Калуська Л. В., Дивокрай. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільних закладів. Книга 1. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 320 с.
3. Калуська Л. В., Дивокрай. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільних закладів. Книга 2. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 336 с.
4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / наук.ред. О.Л.Кононко. – К.: Ред.журн. „Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
5. Лисенко Н. В., Кирста Н. Р. Педагогіка українського дошкілля: У 2 ч. : Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – Ч.1. – 302 с.
6. Николаева С. М. Любовь до природы виховуємо з дитинства. Рекомендації педагогам, батькам і гувернерам. – Х.: Видавництво „Ранок», 2007. – 96 с.
7. Паніманська Т. І., Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальності „Дошкільне виховання». – К.: Видавництво Дім „Слово», 2004. – 352 с.
8. Яришева Н. Ф. Ознайомлення дітей з природою. – К.: Рад. школа, 1980. – 165 с.

Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнта:

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 200-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді
Початковий рівень знань «2» (рецептивно-продуктивний)	1	106,0 – 111,4 балів	Абітурієнт за допомогою викладача розпізнає педагогічні явища на емпіричному рівні, знає окремі поняття, однослівно відповідає на конкретні запитання „так» чи „ні».
	2	112,0 – 117,4 балів	Абітурієнт не може відтворити основні поняття та визначальні положення теми. Не може відповісти на проблемне питання. Не ілюструє відповідь прикладами з творів відомих вчених минулого та сучасних педагогів.
	3	118,0 – 123,4 балів	Абітурієнт з помилками характеризує окремі педагогічні поняття та явища. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу методики навчання рідної мови..
Середній рівень знань «3» (репродуктивний)	4	124,0 – 132,6 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Не ілюструє відповідь прикладами з творів відомих вчених минулого та сучасних педагогів. Абітурієнт виконує завдання репродуктивного характеру, не виявляє творчого підходу. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	5	133,5 – 142,1 балів	Абітурієнт володіє матеріалом методики навчання рідної мови на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: з допомогою викладача відтворює словами, близькими до теми, дає прості означення педагогічних понять, категорій, законів; частково відтворює текст підручника.

	6	143,0 – 151,6 <i>балів</i>	Абітурієнт з допомогою викладача свідомо відтворює тему розділу методики навчання рідної мови дітей, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть методичних та педагогічних понять, допускаючи у відповідях незначні неточності; намагається обґрунтувати поняття методики застосувати окремі прийоми теоретичного аналізу проблеми (порівняння, аналіз, висновок).
<i>Достатній рівень знань «4» (конструктивно-варіативний)</i>	7	152,5 – 161,0 <i>балів</i>	Абітурієнт без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть принципів та закономірностей навчання рідної мови дітей дошкільного віку
	8	162,0 – 170,5 <i>балів</i>	Абітурієнт володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстояти свою точку зору.
	9	171,5 – 180,0 <i>балів</i>	Знання достатньо повні та усвідомлені. Загалом, відтворення матеріалу свідоме і повне, з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Абітурієнт наводить приклади з творів сучасних вчених та вчених минулого. Усвідомлює яким чином рекомендації педагогів можна застосувати у сучасному навчально-виховному процесі у формах навчання дітей рідної мови.
<i>Високий рівень знань «5» (творчий)</i>	10	181,0 – 189,5 <i>балів</i>	Абітурієнт вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, має ґрунтовні теоретичні знання методики; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; судження його логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал методики навчання рідної мови дітей.
	11	190,5 – 199,0 <i>балів</i>	Абітурієнт вільно й аргументовано висловлює власні думки, систематизує різні підходи і погляди, оцінює різноманітні педагогічні явища і процеси, виявляючи особисту позицію до них;
	12	200,0 <i>балів</i>	Знання глибокі та усвідомлені. Виклад матеріалу абітурієнтом обґрунтований, логічний, переконливий. Абітурієнт наводить приклади з праць сучасних вчених та вчених минулого. Усвідомлює яким чином рекомендації педагогів з навчання рідної мови можна застосувати у сучасному навчально-виховному процесі. Може висловити власну думку при відповіді на проблемне питання. Аналізує підходи до розуміння певних проблем у поглядах різних вчених, може порівняти їх. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь на тестові завдання виконано правильно.

Загальна рейтингова оцінка випробовування у 200-бальній шкалі встановлюється як середня арифметична рейтингових оцінок за освітні досягнення із складових дисциплін, що тестуються.